

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Gammeltorv 22
DK-1457 København K

Tlf. +45 33 13 25 12
Fax +45 33 13 07 17

www.ombudsmanden.dk
post@ombudsmanden.dk

Personlig henvendelse: 10-14
Telefonisk henvendelse:
Man.-tors. 9-16, fre. 9-15

Justitsministeriets sagsnr. 2017-008-0003: sagsbehandlingstider i sager om aktindsigt efter offentlighedsloven i perioden 1. januar 2017 til 31. december 2017

02-07-2818

Dok.nr. 17/04383-12/CLA
Sagsnr. 18/01129/KHH
Sagsnr. 18/01260/KHH
Bedes oplyst ved henvendelse

1. Indledning

Jeg har tidligere gennemført en generel undersøgelse af Justitsministeriets sagsbehandlingstid i sager, hvor ministeriet traf afgørelse om aktindsigt efter offentlighedsloven som førsteinstans (sagen med mit sagsnr. 16/00149).

I en udtalelse af 13. maj 2016 anførte jeg bl.a., at det var meget kritisabelt, at mere end hver femte aktindsigtssag var under behandling i mere end 40 arbejdsdage, heraf halvdelen i mere end 100 arbejdsdage.

I forbindelse med afslutningen af sagen meddelte jeg Justitsministeriet, at jeg fortsat ville følge med i, hvordan sagsbehandlingstiderne på området udviklede sig.

Gennem opdaterede oversigter fra ministeriet og via de klager, som jeg siden har modtaget, har jeg fulgt med i udviklingen i ministeriets sagsbehandlingstider.

På den baggrund bad jeg den 19. november 2017 Justitsministeriet om at sende mig en række opgørelser og oversigter vedrørende ministeriets sagsbehandlingstider i sager om aktindsigt efter offentlighedsloven i perioden fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2017.

Jeg bad ministeriet om oplysninger om sagsbehandlingstider i både sager, hvor ministeriet i løbet af året havde truffet afgørelse som førsteinstans, og sager, hvor ministeriet havde truffet afgørelse som klageinstans.

Den 16. februar 2018 sendte Justitsministeriet materialet til mig.

Jeg har nu gennemgået materialet og færdigbehandlet sagen.

2. Justitsministeriets sagsbehandlingstid i førsteinstanssager om aktindsigt efter offentlighedsloven i 2017

2.1. Retsgrundlaget

I offentlighedslovens § 36, stk. 2 (lov nr. 606 af 12. juni 2013) er der fastsat følgende om sagsbehandlingstiden i sager om aktindsigt:

”Stk. 2. Vedkommende myndighed m.v. afgør snarest, om en anmodning om aktindsigt kan imødekommes. En anmodning om aktindsigt skal færdigbehandles inden 7 arbejdsdage efter modtagelsen, medmindre dette på grund af f.eks. sagens omfang eller kompleksitet undtagelsesvis ikke er muligt. (...)”

Af forarbejderne til bestemmelsen, jf. lovforslag nr. L 144 fremsat den 7. februar 2013, fremgår bl.a. følgende:

”Bestemmelsen i *stk. 2*, der med visse ændringer viderefører den gældende lovs § 16, stk. 1 og 2, fastslår i *1. pkt.*, at anmodninger om aktindsigt skal afgøres *snarest*. Dette krav skal bl.a. ses i sammenhæng med, at en hurtig sagsbehandling og afgørelse af aktindsigtsanmodninger i almindelighed vil være en væsentlig forudsætning for, at offentlighedsloven kan opfylde sin intention om, at medierne ved anvendelsen af loven skal have adgang til at orientere offentligheden om aktuelle sager, der er under behandling i den offentlige forvaltning, jf. også lovforslagets § 1, stk. 1, nr. 4, med tilhørende bemærkninger.

Med anvendelsen af udtrykket '*snarest*' er det således tilsigtet, at en anmodning om aktindsigt skal behandles og afgøres så hurtigt som muligt. Udtrykket '*snarest*' indebærer for det første, at vedkommende myndighed m.v. skal tilstræbe, at anmodninger om aktindsigt i sager, der er klart identificerede, og som indeholder et begrænset antal dokumenter, som ikke kræver en nærmere gennemgang eller overvejelse, færdigbehandles i løbet af 1-2 arbejdsdage efter modtagelsen af aktindsigtsanmodningen.

...

Det følger af bestemmelsen i *2. pkt.*, at en anmodning om aktindsigt *som udgangspunkt* skal være færdigbehandlet inden *syv arbejdsdage* efter, at anmodningen er modtaget. Dette følger af, at det i bestemmelsen er forudsat, at det kun vil være 'undtagelsesvist', at en anmodning ikke vil kunne færdigbehandles inden for den nævnte frist.

...

Det forhold, at bestemmelsen fastsætter, at en anmodning om aktindsigt skal afgøres snarest, og (som udgangspunkt) inden syv arbejdsdage efter, at den er modtaget, medfører – som også nævnt ovenfor – at en anmodning om aktindsigt, der klart har identificeret den sag, anmodningen vedrører, og som vedrører et begrænset antal dokumenter, der ikke kræver en nærmere gennemgang eller overvejelse, bør være færdigbehandlet i løbet af 1-2 arbejdsdage efter modtagelsen af aktindsigtsanmodningen.

Det anførte forhold indebærer endvidere, at det skal tilstræbes, at en anmodning om aktindsigt, som omfatter lidt flere dokumenter, der ikke kræver en nærmere gennemgang eller overvejelse, færdigbehandles i løbet af tre til syv arbejdsdage. Det samme gælder de tilfælde, hvor anmodningen omfatter et mere begrænset antal dokumenter, som giver anledning til en nærmere gennemgang og overvejelser.

I de (særlige) tilfælde, hvor anmodningen f.eks. omfatter et stort antal dokumenter, eller hvor anmodningen giver anledning til overvejelser af f.eks. juridiske spørgsmål af mere kompliceret karakter – dvs. når der undtagelsesvist foreligger et forhold, der kan begrunde en udsættelse af fristen på syv arbejdsdage – skal det tilstræbes, at anmodningen om aktindsigt færdigbehandles inden for 14 arbejdsdage efter, at anmodningen er modtaget.

I de (helt særlige) tilfælde, hvor aktindsigtsanmodningen omfatter et meget stort antal dokumenter, eller hvor anmodningen rejser f.eks. juridiske spørgsmål af ganske kompliceret karakter, skal det tilstræbes, at anmodningen færdigbehandles senest inden for 40 arbejdsdage efter, den er modtaget. Som eksempel herpå kan nævnes det tilfælde, hvor der anmodes om aktindsigt i samtlige sager af en bestemt type, som den pågældende myndighed m.v. i vidt omfang behandler, og som myndigheden m.v. har modtaget i løbet af det seneste år.

Det fremgår af 2. pkt., at det kun vil være 'undtagelsesvist', at en anmodning ikke kan færdigbehandles inden for fristen på syv arbejdsdage. Dette udtryk bygger på en forventning om, at antallet af aktindsigtssager, hvor denne frist ikke kan overholdes, i det samlede billede af aktindsigtssager for samtlige landets myndigheder m.v. ikke må være det normale."

Som det fremgår, skal en anmodning om aktindsigt efter § 36, stk. 2, 2. pkt., som udgangspunkt være færdigbehandlet inden 7 arbejdsdage efter, at den er modtaget.

Udgangspunktet kan fraviges, hvis særlige forhold gør sig gældende, men selv i de mest omfattende eller komplicerede sager skal det efter bestemmelsens forarbejder tilstræbes, at anmodningen er færdigbehandlet inden for 40 arbejdsdage efter modtagelsen.

Uanset at fristen på 40 arbejdsdage ikke er formuleret som en absolut frist, må det forudsættes, at en sagsbehandlingstid på mere end 40 arbejdsdage vil have en helt undtagelsesvis karakter, jf. også Mohammad Ahsan, Offentlighedsloven med kommentarer (2014), s. 639.

2.2. Justitsministeriets sagsbehandlingstid i afgjorte førsteinstanssager i 2017

Justitsministeriet har sendt mig en oversigt over alle afgjorte førsteinstanssager med angivelse af sagsnummer, besvarelsesdato og det antal arbejdsdage, hver enkelt sag var under behandling i ministeriet.

Det fremgår, at ministeriet i perioden fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2017 traf afgørelse i 334 sager.

En beregning viser, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i disse sager var 29 arbejdsdage.

En beregning viser også, at 140 af sagerne blev afgjort i løbet af 7 arbejdsdage. Det svarer til 42 pct. af sagerne.

Desuden viser en beregning, at 64 af sagerne var under behandling i mere end 40 arbejdsdage. Det vil sige, at ministeriet i 19 pct. af sagerne ikke afsluttede sagsbehandlingen inden for 40 arbejdsdage.

Endelig viser en beregning, at 26 sager (svarende til 8 pct.) endte med at have en sagsbehandlingstid på mere end 100 arbejdsdage. Heraf endte 10 sager (svarende til 3 pct.) med en sagsbehandlingstid på over 200 arbejdsdage. Sagen med den længste sagsbehandlingstid endte med være under behandling i 308 arbejdsdage.

Om Justitsministeriets sagsbehandlingstid i førsteinstanssager har ministeriet oplyst, at opgørelserne viser, at ministeriet fortsat har førsteinstanssager, hvor sagsbehandlingstiden væsentligt overstiger 40 arbejdsdage. Det er efter ministeriets opfattelse meget utilfredsstillende.

2.3. Justitsministeriets sagsbehandlingstid i verserende førsteinstanssager pr. 31. december 2017

Det fremgår af det materiale, som jeg har modtaget fra Justitsministeriet, at ministeriet pr. 31. december 2017 havde 20 verserende sager.

En beregning viser, at den gennemsnitlige liggetid i disse sager ved årsskiftet 2017/2018 var 63 arbejdsdage.

En beregning viser også, at 13 af de 20 sager havde været under behandling i over 40 arbejdsdage. Tre sager havde været under behandling i over 100 arbejdsdage (henholdsvis 122, 128 og 277 arbejdsdage).

Ministeriet har oplyst, at 12 af sagerne siden er blevet afsluttet, herunder alle sager, der ved årsskiftet havde en sagsbehandlingstid på over 70 arbejdsdage.

2.4. Sammenfatning

Som nævnt i pkt. 1 har jeg tidligere gennemført en generel undersøgelse af Justitsministeriets sagsbehandlingstid i aktindsigtsager efter offentlighedsloven. Undersøgelsen omfattede førsteinstanssager og var bl.a. baseret på oplysninger om 184 sager, som ministeriet havde afsluttet i 2. halvår 2015.

Dengang viste min undersøgelse, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid for alle afsluttede sager i perioden var 37 arbejdsdage, og at 37 pct. af sagerne blev behandlet inden for de 7 arbejdsdage, som er offentlighedslovens udgangspunkt, jf. pkt. 2.1 ovenfor.

Min undersøgelse viste også, at 22 pct. af de afgjorte aktindsigtssager var under behandling i mere end 40 arbejdsdage, at 10 pct. af sagerne var under behandling i mere end 100 arbejdsdage, og at 4 pct. af sagerne var under behandling i mere end 200 arbejdsdage.

Min aktuelle undersøgelse af Justitsministeriets sagsbehandlingstid i afsluttede førsteinstanssager i 2017 viser til sammenligning, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid nu er 29 arbejdsdage, og at 42 pct. af sagerne blev afgjort i løbet af 7 arbejdsdage.

Undersøgelsen viser også, at 19 pct. af sagerne var under behandling i mere end 40 arbejdsdage, at 8 pct. af sagerne var under behandling i mere end 100 arbejdsdage, og at ca. 3 pct. af sagerne var under behandling i mere end 200 arbejdsdage.

Endelig viser undersøgelsen, at den gennemsnitlige liggetid for verserende førsteinstanssager pr. 31. december 2017 var 63 arbejdsdage.

Jeg kan således konstatere, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i afgjorte førsteinstanssager er faldet fra 37 arbejdsdage (i 2. halvår 2015) til 29 arbejdsdage (i 2017), ligesom andelen af sager afgjort inden for 7 arbejdsdage er steget fra 37 pct. (i 2. halvår 2015) til 42 pct. (i 2017).

Der er også sket et mindre procentuelt fald i andelen af sager, der på afgørelsestidspunktet havde været under behandling i mere end henholdsvis 40, 100 og 200 arbejdsdage, men der er fortsat et betydeligt antal førsteinstanssager, hvis sagsbehandlingstid overstiger de krav, som fremgår af offentlighedsloven og lovens forarbejder. Næsten hver femte af de førsteinstanssager, som ministeriet afsluttede i 2017, havde således været under behandling i mere end 40 arbejdsdage.

3. Justitsministeriets sagsbehandlingstid i klageinstanssager om aktindsigt efter offentlighedsloven i 2017

3.1. Retsgrundlaget

I offentlighedslovens § 37, stk. 3, er der fastsat følgende om sagsbehandlingstiden i klagesager:

”Stk. 3. Klageinstansen skal inden 20 arbejdsdage efter modtagelsen af en klage over en afgørelse om aktindsigt have færdigbehandlet klagen, medmindre dette på grund af f.eks. sagens omfang eller kompleksitet ikke er muligt. (...)”

I forarbejderne til § 37 henvises der bl.a. til bemærkningerne til § 36, stk. 2, gengivet ovenfor og til pkt. 4.17.1.5 i de almindelige bemærkninger.

Her anføres det, at den administrative klageinstans som udgangspunkt skal færdigbehandle en klage over en afgørelse om aktindsigt inden 20 arbejdsdage efter klagens modtagelse, og at dette er begrundet i hensynet til en hurtig og effektiv klagesagsbehandling.

3.2. Justitsministeriets sagsbehandlingstid i afgjorte klageinstanssager i 2017

Af det materiale, som jeg har modtaget fra Justitsministeriet, fremgår det, at ministeriet i perioden fra den 1. januar 2017 til den 31. december 2017 traf afgørelse i 37 aktindsigtssager som klageinstans.

En beregning viser, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i disse sager var 71 arbejdsdage.

En beregning viser også, at det kun var i 9 ud af de 37 sager, at sagsbehandlingstiden var 20 arbejdsdage eller mindre.

I 28 af de 37 sager blev der således først truffet afgørelse efter mere end 20 arbejdsdage. Det vil sige, at 76 pct. af det samlede antal afgjorte sager i 2017 ikke blev afsluttet inden for 20 arbejdsdage.

21 af de nævnte 28 sager var under behandling i mere end 60 arbejdsdage. Af disse var 9 sager (svarende til 24 pct. af det samlede antal sager i 2017) under behandling i over 100 arbejdsdage. Sagen med den længste sagsbehandlingstid var under behandling i 253 arbejdsdage.

Justitsministeriet har oplyst, at ministeriet i en periode ikke har behandlet klagesagerne med den fornødne hurtighed, hvilket efter ministeriets opfattelse er meget utilfredsstillende.

Ministeriet har endvidere oplyst, at ministeriets sagsbehandlingstider i de sager, hvor ministeriet træffer afgørelse som klageinstans, ikke er tilfredsstillende.

3.3. Justitsministeriets sagsbehandlingstid i verserende klageinstanssager pr. 31. december 2017

Det fremgår af det nævnte materiale, at ministeriet pr. 31. december 2017 havde 11 verserende klagesager.

Alle 11 sager havde været under behandling i 20 arbejdsdage eller mere. De to ældste sager havde været under behandling i henholdsvis 128 og 147 arbejdsdage.

En beregning viser, at den gennemsnitlige liggetid i de 11 sager var 59 arbejdsdage.

3.4. Sammenfatning

Min undersøgelse af Justitsministeriets sagsbehandlingstid i klageinstanssager viser bl.a., at 76 pct. af de afgjorte sager – svarede til 3 ud af 4 sager – ikke blev afsluttet inden for 20 arbejdsdage, som er offentlighedslovens ud-

gangspunkt, jf. pkt. 2.1 ovenfor, og at den gennemsnitlige liggetid for verserende sager ved årsskiftet var 59 arbejdsdage.

4. Konklusion og opfølgning

4.1. Som anført i pkt. 1 ovenfor har jeg tidligere gennemført en generel undersøgelse af Justitsministeriets sagsbehandlingstid i sager, hvor ministeriet traf afgørelse om aktindsigt efter offentlighedsloven som førsteinstans.

I forbindelse med denne undersøgelse udtalte Justitsministeriet i et brev af 31. marts 2016 bl.a., at ministeriet i en periode ikke havde behandlet en række aktindsigtssager af stort omfang med den fornødne hurtighed, og at dette var "langt fra tilfredsstillende".

Justitsministeriet oplyste samtidig, at man havde iværksat forskellige tiltag for at nedbringe sagsbehandlingstiderne.

På den baggrund meddelte jeg i et brev af 13. maj 2016, at jeg ikke på det foreliggende grundlag fortog mig videre, men at jeg fortsat ville følge med i sagsbehandlingstiderne på området.

4.2. Der foreligger nu oplysninger for 2017 om Justitsministeriets sagsbehandlingstider i både førsteinstanssager og klagesager. Jeg henviser til pkt. 2 og 3 ovenfor.

Disse oplysninger viser, at der på flere punkter har været tale om mindre forbedringer i sagsbehandlingstiderne sammenholdt med den tidligere undersøgelse.

Overordnet set efterlader de foreliggende oplysninger imidlertid indtryk af, at Justitsministeriet fortsat – navnlig i visse sager – har store vanskeligheder med at leve op til de krav til sagsbehandlingstiden i aktindsigtssager, som fremgår af offentlighedsloven og lovens forarbejder.

Dette gælder både førsteinstanssager og klageinstanssager.

Jeg henviser bl.a. til følgende:

Førsteinstanssager:

- Næsten 1 ud af 5 sager, som ministeriet afsluttede i 2017, havde en sagsbehandlingstid på mere end 40 arbejdsdage.

- Næsten 1 ud af 10 sager havde en sagsbehandlingstid på mere end 100 arbejdsdage. Heraf havde en række sager en sagsbehandlingstid på mere end 200 arbejdsdage – op til 308 arbejdsdage.
- Den gennemsnitlige liggetid for verserende sager pr. 1. januar 2018 var 63 arbejdsdage.

Klagesager:

- Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i 2017 var 71 arbejdsdage.
- Kun i ca. 1 ud af 4 sager var sagsbehandlingstiden 20 arbejdsdage eller mindre.
- I ca. 1 ud af 4 sager var sagsbehandlingstiden mere end 100 arbejdsdage – op til 253 arbejdsdage.
- Den gennemsnitlige liggetid for verserende sager pr. 1. januar 2018 var 59 arbejdsdage.

4.3. Som anført i forarbejderne til offentlighedsloven (jf. pkt. 2.1 ovenfor) skal lovens krav til myndighedernes sagsbehandlingstid bl.a. ses i sammenhæng med, at hurtig sagsbehandling og afgørelse af aktindsigtsanmodninger i almindelighed vil være en væsentlig forudsætning for, at offentlighedsloven kan opfylde sin intention om, at medierne ved anvendelsen af loven skal have adgang til at orientere offentligheden om aktuelle sager, der er under behandling i den offentlige forvaltning.

Hurtig behandling af sager om aktindsigt er således ikke kun et spørgsmål om overholdelse af formelle regler i offentlighedsloven, men også om at understøtte hele lovens formål og intention. I sager af aktuel offentlig interesse må det set fra mediernes side antages, at lang sagsbehandlingstid i en række tilfælde i realiteten mere eller mindre kan sidestilles med afslag på aktindsigt.

I den forbindelse bemærker jeg, at det efter de foreliggende oplysninger – og uden at jeg har gennemgået de enkelte sager – må antages, at ikke mindst de sager, hvor sagsbehandlingstiden har været særdeles lang, i en række tilfælde vedrører spørgsmål af betydelig offentlig interesse (f.eks. etablering af ny politiskole, udsendelse af afviste asylansøgere og forhold vedrørende terror).

4.4. I lyset af det anførte finder jeg, at de foreliggende oplysninger må give anledning til alvorlig bekymring i forhold til Justitsministeriets efterlevelse af offentlighedslovens bestemmelser og principper om sagsbehandlingstid.

Jeg er opmærksom på – og har forståelse for – at Justitsministeriets sager om aktindsigt ikke sjældent giver anledning til vanskelige spørgsmål og problemstillinger. Det er imidlertid Justitsministeriets ansvar at sikre, at man har den nødvendige kapacitet mv. til at behandle de foreliggende sager i overensstemmelse med offentlighedsloven.

Jeg har orienteret Folketingets Retsudvalg om den foreliggende sag.

4.5. Jeg skal venligst anmode Justitsministeriet om at oplyse, hvad ministeriet fremadrettet vil gøre for at sikre, at der kommer reelle og varige forbedringer på området.

Jeg beder herunder særligt om en aktuel redegørelse for de initiativer, som Justitsministeriet måtte have taget eller planlægger at tage på området, og om en underbygget vurdering af, hvordan sådanne initiativer må antages at påvirke sagsbehandlingstiderne.

Jeg går ud fra, at Justitsministeriet i den forbindelse tager højde for, at der tidligere er taget en række initiativer på området, uden at det overordnede billede kan siges at have rykket sig væsentligt, jf. pkt. 4.2 ovenfor.

Jeg skal venligst bede om svar **senest den 1. september 2018**.

Der vil blive lagt en nyhed om sagen på min hjemmeside.

Med venlig hilsen

Jørgen Steen Sørensen

Kopi til:

Folketingets Retsudvalg